

Η «ψυχογένεση» της γραφής & η δομητική προσέγγιση

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΠΤΠΕ, Π.Θ.

Η ψυχογένεση της γραφής

Emilia Ferreiro, Ana Teberosky

- ▶ Ψυχογενετική προσέγγιση - Piaget: 'το παιδί είναι ένα άτομο που σκέπτεται και η σκέψη του δεν είναι παράξενη'
- ▶ η γνώση δεν δομείται αθροίζοντας ψήγματα πληροφοριών, αλλά με συνολικές ολικές ανακατασκευές, κάποιες από τις οποίες είναι εσφαλμένες (σε σχέση με το τελικό αποτέλεσμα) αλλά εποικοδομητικές
- ▶ 'γνωστική σύγκρουση' : όταν η παρουσία ενός μη αφομοιωμένου, στις προηγούμενες εμπειρίες του παιδιού, αντικειμένου μάθησης ωθεί τους μαθητές να μετατρέψουν τα αρχικά τους σχήματα αφομοίωσης της γνώσης
- ▶ Δεν πρέπει οι μαθητές να τίθενται μπροστά σε συγκρουσιακές καταστάσεις κάθε στιγμή αλλά να επιλέγονται εκείνες οι στιγμές κατά τις οποίες οι μαθητές ευαισθητοποιούνται στη σύγκρουση ώστε να προχωρούν προς μια νέα ανακατασκευή.
- ▶ κάθε γνώση βασίζεται σε μια ψυχογένεση : Η ανάπτυξη της ανάγνωσης & της γραφής που στηρίζεται στην εποικοδομητική αντίληψη της εξέλιξης

Η Ψυχογένεση της γραφής (II)

- ▶ Έμφαση στον τρόπο οικοδόμησης της γνώσης (στη διαδικασία γνωστικής ανάπτυξης)
- ▶ Το παιδί δεν είναι παθητικός δέκτης (επεξεργασία «θεωριών» αναφορικά με τη φύση και τη λειτουργία του συστήματος γραφής, δημιουργία δομών ερμηνείας, αναθεώρηση με βάση νέες πληροφορίες)
- ▶ Έρευνα των Ferreiro & Teberosky με δείγματα γραφής παιδιών + συνεντεύξεις
- ▶ 1. Σε ένα πρώτο στάδιο (3-4 ετών) τα παιδιά αντιλαμβάνονται ότι τα **γραφικά σημεία αναπαριστάνουν κάτι άλλο**, εξωτερικό ως προς αυτά. Σε αυτήν την ηλικία, το σχέδιο είναι ο προτιμώμενος τρόπος γραφικής αναπαράστασης. Το γραπτό φέρει τη σημασία του σχεδίου. Η γραφική αναπαράσταση διατηρεί μετρησίμες όψεις του αντικείμενου, π.χ. τα μεγάλα αντικείμενα αναπαριστούνται με ευμεγέθεις χαρακτήρες. Η γραφή εκφράζει συμβολικά το περιεχόμενο ενός μηνύματος
- ▶ 2. Η **‘υπόθεση του ονόματος’** : τα παιδιά αναμένουν ένα γραπτό κείμενο με εικόνες να περιέχει μόνο τα ονόματα των αντικειμένων που εικονίζονται,

Η ψυχογένεση της γραφής (III)

- ▶ 3. Διάκριση μεταξύ γραπτού και εικόνας, σε επίπεδο λειτουργίας και μορφής. Τα παιδιά τείνουν να αποδίδουν μετρήσιμες διαστάσεις του αντικειμένου σε μετρήσιμες ποικιλίες του υποκατάστατου που τα αναπαριστάνει (μήκος, αριθμός γραμμών, αριθμός των επιμέρους στοιχείων). Η 'υπόθεση της ελάχιστης ποσότητας' (τουλάχιστον 3) και η 'υπόθεση της ποικιλίας'
- ▶ 4. Η 'συλλαβική υπόθεση' Τα παιδιά αποδίδουν με γράμματα (όχι κατ' ανάγκη τα ορθά) τις συλλαβές μιας λέξης
- ▶ 5. Η 'αλφαβητική υπόθεση', αναπτύσσεται όταν τα παιδιά αντιμετωπίζουν προβλήματα που προέρχονται είτε από την πρόσθεση στοιχείων σε μία λέξη κατά τη γραφή, είτε από τα στοιχεία που δεν ερμηνεύουν όταν διαβάζουν μια γραμμένη
- ▶ Τα παιδιά κατασκευάζουν τις υποθέσεις τους, οι οποίες αποτελούν προϊόντα εσωτερικής επεξεργασίας, καθώς όμως η γραφή είναι κοινωνικό και πολιτιστικό προϊόν, τα παιδιά εξοικειώνονται με τις συμβάσεις της μέσω της κοινωνικής διάδρασης.

Η δομητική προσέγγιση

1. Η γραφή είναι ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ, ΣΥΜΒΟΛΙΚΟ, ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΟ αντικείμενο
2. Η εκμάθηση της γραφής δεν ισούται με κατάκτηση μιας τεχνικής
3. Η γραφή δεν είναι απλά μια τεχνική μεταγραφής του προφορικού λόγου
4. Η αποκωδικοποίηση του λόγου είναι ένα μόνο αντικείμενο του γραμματισμού
5. Έμφαση στη δομή του γραπτού λόγου
6. Έμφαση στην κοινωνική λειτουργία της γραφής
7. Η γραφή ξεκινά με προθέσεις όχι με γράμματα
8. Η κατάκτηση του γραπτού λόγου ακολουθεί πορεία ανάλογη με αυτή του σχεδίου και του προφορικού λόγου
9. Η κατάκτηση του γραπτού λόγου είναι διαρκής διαδικασία δόμησης, είναι εξατομικευμένη και σταδιακή
10. Δεν απαιτούνται προαπαιτούμενες δεξιότητες για την κατάκτηση της γραφής

Εξελικτικά στάδια

- ▶ Διαχωρισμός σχεδίου / γραφής
 - ▶ Αρχή της ελάχιστης ποσότητας
 - ▶ Αρχή των ποιοτικών εναλλαγών
- ▶ Ερμηνεία γραπτών ακολουθιών
 - ▶ Αρχή της σύνδεσης μεγέθους αντικειμένου και ποσότητας γραμμάτων
 - ▶ Εναλλακτικές χρήσεις του ρεπερτορίου γραμμάτων
- ▶ «Φωνητικοποίηση»
 - ▶ Ιδεογραφία
 - ▶ Συλλαβική γραφή
 - ▶ Αλφαβητική γραφή

πληθωρισμός γραφικός

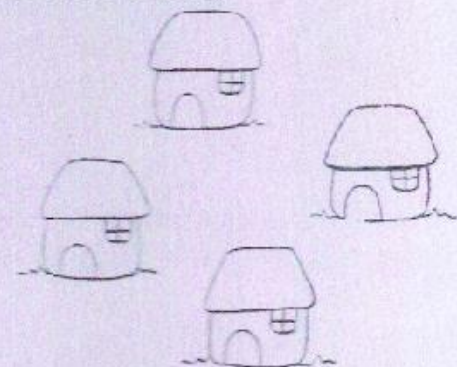
Handwritten Greek text illustrating the concept of 'πληθωρισμός γραφικός' (graphical inflation). The text is written in a highly stylized, compressed, and overlapping manner, making it difficult to read. The characters are packed closely together, with some overlapping, demonstrating how the visual representation of text can become cluttered and lose its original meaning.

- Α
- Ο
- Ε
- Σ
- F T E D R O U Σ Ν Μ Ε Ρ

σπίτι & σπίτια

ΕΖΑΡ

ΕΖΑΡ ΕΖΑΡ ΕΖΑΡ ΕΖΑΡ

ΑΤΑΤΑΤΑΤΑΤΑ

CARAMELLA

Είναι το σύνολο που σημαίνει "καραμέλα".

ΑΑΑ
CARAMELIA

C R M L
C A R A M E L L A

Μια συλλαβή για κάθε γράμμα.

Γραφήματα & ψευδογράμματα

Ορισμένες
L W O E F
L W O E F

M̄ONICA

Ορισμένες
L W O E F
L W O E F

W W
W

ROOT

W
W

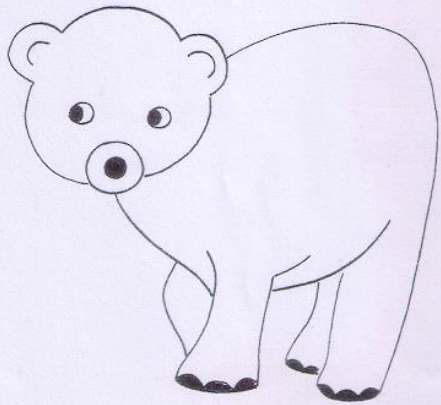
OH

W W W W

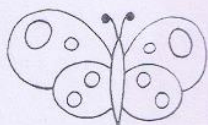
OH
OH

OH
OH

το μικρό & το μεγάλο

ΜΡΕΒΛΡΛ ΜΡΛΖ

ΑΡΠΕΛ

Αρχή της επανάληψης
Δήμητρα, προνήπιο

ALUEAAELL

IAIAUA EACASEIACTEA
AMAIAC UTSAA AAI
SAUAAOPALI
IAIALPALI
IAAAC
ILOATAIM
AOANAIA
SAUSAAACA
IAAACUEA
IABALLAACUEA

Μέσα σε κείμενα
γραμμένα με συλλαβικό
τρόπο υπάρχουν
ολόκληρες ιστορίες,
όπως αυτή εδώ, που
είναι η ιστορία της
Κοκκινοσκουφίτσας.

"Ήτανε ένα κορίτσι που το έλεγαν Κοκκινοσκουφίτσα
η μητέρα του είπε να πάει φαγητό στη γιαγιά
συνάντησε στο δρόμο το λύκο
και της είπε να περάσει
και την κορόιδεψε
και ο λύκος έφτασε πρώτος
ο λύκος έφαγε τη γιαγιά
έπεσε στο κρεβάτι
και έφτασε η Κοκκινοσκουφίτσα
και ο λύκος έφαγε επίσης την Κοκκινοσκουφίτσα".

ΜΕΘΗ ΟΜ ΟΡ
 ΝΟ ΡΟΕ ΟΡΟ ΤΟ
 ΔΗΜΗΡΑ
 ΔΘΡΟΛΟΔΑΘΛ

ΒΑΜ
 ΤΟ ΗΔ
 ΒΘΑΡ
 ΧΟΡΟΙ
 ΚΟΡΑ
 ΟΛΑ
 ΟΛΟΟΙ
 Α ΟΥ
 ΤΟ ΚΟ
 Ν ΤΙ Ρ
 ΤΟ ΗΘ
 ΕΙ Π
 Τ

Στάδιο ορθογραφίας τυχι

μπάλα & μπάλες

 ΜΑΥΡΕ ΜΑΥΡΕ

 ΕΥΤΡΕΦΑ

ΘΟΡΔΙΡ

Ζορντί 4
ετών

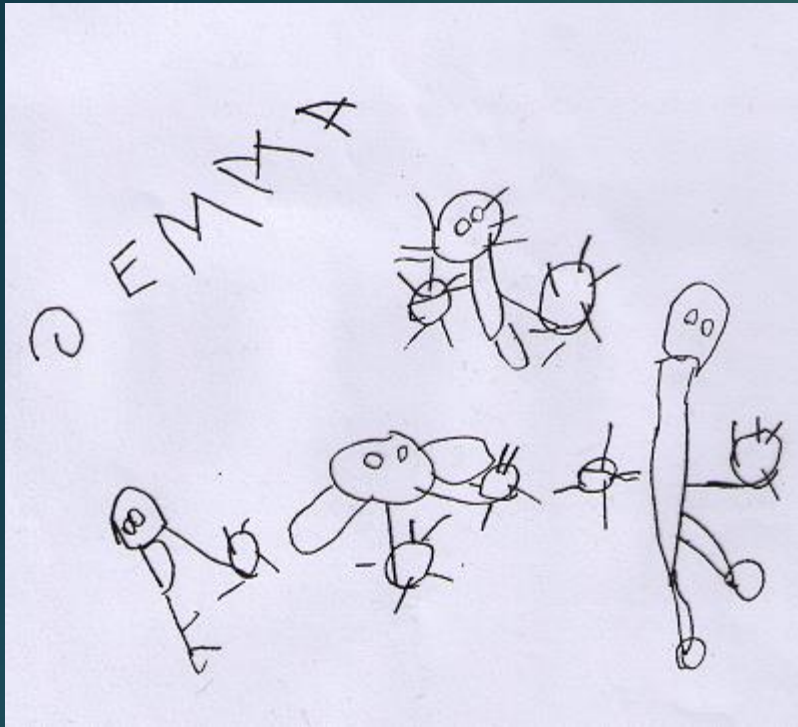
ΡΑΓ
ΤΘΟ
ΑΤΟ
ΟΤΑ
ΟΑΟ

Ντολόρες 3
ετών

ΜΟΥΛΟΛΟΛΟΡΕΣ

ΡΛΟΒΘ
ΛΣΛΠΟ
ΜΛΣΛΟΘ
ΣΜΡΛΟΠ
ΜΡΛΟΠ

Ίδιος αριθμός γραμμάτων ή/και αριθμών, αλλαγές στη σειρά

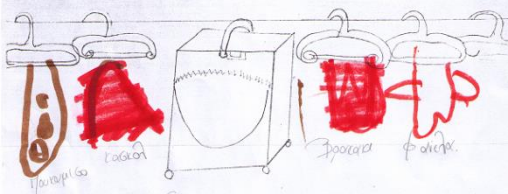
Γραφή μιας
λίστας ζώων,
Τζέμμα 3 ετών

• CREMA CATALANA

INGREDIENTS:

- Aoi
- Oais
- SAIDIA
- ARTSIIPLLM
- ATRJHLLN
- SARTANPSTAOI

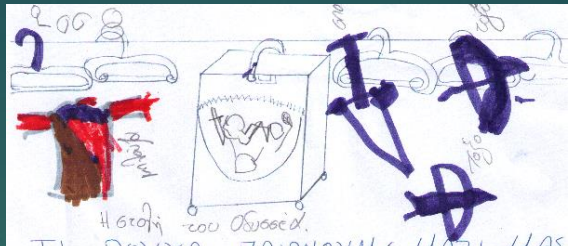
Λίστα υλικών
συνταγής,
Βερόνικα 4 ετών

ΤΙ ΡΟΥΧΑ ΠΑΙΡΝΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΜΑΣ
ΣΤΟ ΤΑΞΙΔΙ.

ΠΚΜΣΟΣ

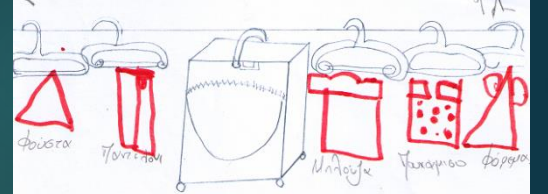
κουτάβια
ΚΣΚΜΠ
Κασκό
ΠΑΠΣ
ΦΑΝΕΟ
ΠΣΑΠ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ
18-3-2008

ΤΙ ΡΟΥΧΑ ΠΑΙΡΝΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΜΑΣ
ΣΤΟ ΤΑΞΙΔΙ.

18-3-2008 ΗΛΙΑΞ

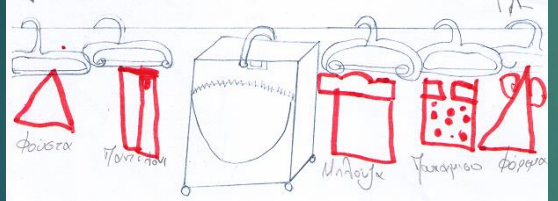
ΠΑΠΟΥΣΑ

ΤΙ ΡΟΥΧΑ ΠΑΙΡΝΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΜΑΣ
18-3-2008 ΣΤΟ ΤΑΞΙΔΙ.

ΜΙΟΥΝΑ +
ΜΟΤΙΜΗΞ

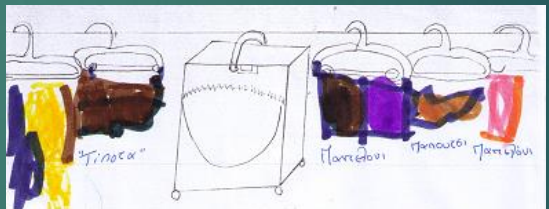
Ε
ΣΑ
ΦΘ
ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΤΙ ΡΟΥΧΑ ΠΑΙΡΝΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΜΑΣ
18-3-2008 ΣΤΟ ΤΑΞΙΔΙ.

ΜΙΟΥΝΑ +
ΜΟΤΙΜΗΞ

Ε
ΣΑ
ΦΘ
ΧΡΙΣΤΙΝΑ

ΤΙ ΡΟΥΧΑ ΠΑΙΡΝΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΜΑΣ
ΤΙ ΣΤΟ ΤΑΞΙΔΙ.

Ρ Β Α Κ Ι
Σ Ρ Α Κ Ι
Ζ

ΖΟΗ ΤΜΩ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Π Κ Μ Ξ Ο Σ
 πουτάμιο

↑ θ - ο υ δ σ ρ η ε

Κ Σ Κ Μ Π (παρούσια)

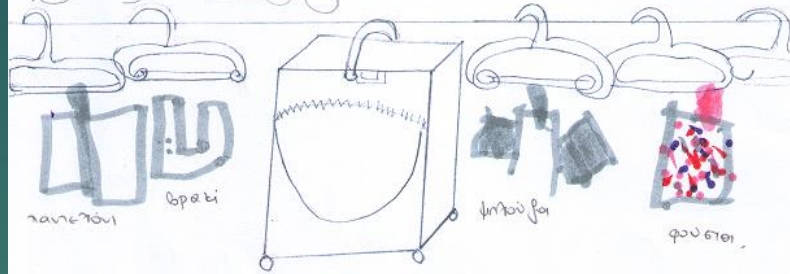
ΠΑ Π Σ πουτάμιο

Φ Α Ν φίδια

Π Σ Α Π πουτάμιο
 Σ Ο Ν Η ζων

18-3-2008

ΤΙ ΡΟΥΧΑ ΠΑΙΡΝΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΜΑΣ
 ΣΤΟ ΤΑΞΙΔΙ.

ΠΑΠΟΥΤΣΙΑ
 ΠΑΝΤΕΛΟΝΙ
 ΦΟΥΣΤΑ
 ΜΠΛΟΥΖΑ

ΜΑΓΔΑΛΗΝΕ

